

Asia: VN/558/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Lakiesityksen luvut 2-12

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 2 *Nykytila ja sen arviointi:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 3 *Tavoitteet:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 4.1 *Keskeiset ehdotukset:*

- Työvoima- ja yrityspalvelulaissa tulee mahdollistaa korkeakoulututkintoon johtavan koulutuksen hankkiminen työvoimakoulutuksena. Korkeakoulutukseen johtavan koulutuksen toteuttaminen työvoimakoulutuksen tukee kansallista tavoitetta väestön koulutustason nostamiseksi.
- Arene ei ota suoraan kantaa TE-palveluiden järjestämisvastuun siirtoon kunnille tai kuntayhtymille. Muutos voi tuottaa parhaassa tapauksessa tehokkuutta ja parempaa alueen tuntemusta palveluiden toteuttamiseksi. Tämä edellyttää alueen hyvää toiminnallista yhteistyötä niin kuntien, työelämän, koulutuksen järjestäjien kuin muiden viranomaisten välillä.
- Työvoimakoulutusten hankinnassa on keskeistä korostaa myös hankittavien koulutusten laatua ja vaikuttavuutta hinnoittelun rinnalla. Hankintaprosessien läpinäkyvyyteen ja hankintojen kriteereihin tulee kiinnittää huomiota, jotta prosessit eivät ala eriytyä kohtuuttomasti eri puolilla maata.
- Työnhakuvelvoitteen laajentaminen koskemaan myös omaehtoisia opintoja tekeviä työnhakijoita heikentää yksilöiden kouluttautumismahdollisuuksia. Ehdotus heikentää kansallista tavoitetta nostaa väestön koulutustasoa.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 4.2 *Pääasialliset vaikutukset:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 5 *Muut toteuttamisvaihtoehdot:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 8 *Lakia alemman asteinen sääntely:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 10 *Toimeenpano ja seuranta:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 12 *Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys:*

-

Laki työvoimapalvelujen järjestämisestä

Luku 1 sisältää lain yleiset säännökset.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 2 säädettäisiin järjestämisvastuusta.

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- edut ja hyödyt järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille
- mahdolliset riskit järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille
- työvoiman määrää ja työllisyysaluetta koskeva sääntely (huom: poikkeus työvoimapohjan kriteeriin voimaanpanolaissa)
- palvelujen tarjoamista koskeva sääntelyesitys

-

Luvussa 3 säädettäisiin ohjauksesta ja valvonnasta.

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- valtakunnalliset tavoitteet
- työllisyyden edistämisen valtakunnallinen neuvottelukunta ja sen tehtävät
- alueelliset työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelut

-

Luvussa 4 säädettäisiin työnhakijan palveluprosessista.

Säännökset vastaavat 2. toukokuuta voimaan tulleen uuden asiakaspalvelumallin (niin sanottu pohjoismainen työvoimapalvelumalli) säännöksiä.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 5 säädettäisiin työnvälityksestä ja työnhakuvelvollisuudesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 6 säädetään tieto- ja neuvontapalveluista, asiantuntija-arvioinneista, ammatinvalinnan- ja uraohjauksesta sekä valmennuksesta ja kokeilusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 7 säädettäisiin työvoimakoulutuksesta.

Näkemyksenne:

Korkeakoulututkintoon johtava työvoimakoulutus

Arene esittää, että lakiesitykseen lisätään työvoimapalveluiden järjestäjille oikeus tarjota korkeakoulututkintoon johtavaa koulutusta työvoimakoulutuksena. Hallitus teki koronapandemian alussa määräaikaisen lakimuutoksen, joka teki työvoimapalveluiden järjestäjille mahdolliseksi ostaa korkeakoulututkintoon johtavaa koulutusta työvoimakoulutuksena. Korkeakoulututkintoon johtavaan työvoimakoulutukseen voitiin valita opiskelijoita, joiden korkeakouluopinnot olivat aiemmin jääneet kesken tai joilla oli muutoin edellytykset suorittaa tutkinto aiempien opintojen perusteella alle kahdessa vuodessa. Lähes puolet ammattikorkeakouluista tarjosi määräaikaisen lakimuutoksen voimassaolon aikana tutkintoon johtavaa työvoimakoulutusta työvoimaviranomaisten hankkimana palveluna. Määräaikainen lainsäädäntö oli voimassa 1.1.2021–30.6.2022.

Väliaikaisesti voimassa ollut lakimuutos tulee nyt vakinaistaa työvoimapalvelulain uudistamisen yhteydessä. Suomi on asettanut tavoitteeksi nostaa kansalaisten koulutustasoa nuorissa ikäluokissa siten, että vähintään puolet nuorista on suorittanut korkeakoulututkinnon vuoteen 2030 mennessä.

Nuorten ikäluokkien lisäksi myös varttuneempien kansalaisten osaamistason nostaminen on tarpeen ja myös heidän kohdallaan korkeakoulututkinnon suorittaminen on edelleen perusteltua. Kunnianhimoisen tavoitteen saavuttaminen edellyttää, että myös työvoimapalvelut ja siihen olennaisesti kuuluva työvoimakoulutus tukevat tavoitteen saavuttamista. Erityisesti ammattikorkeakoulutettujen kysyntä on ennakoititietojen ja ammattibarometrin perusteella kasvussa, jolloin myös työvoimapalveluiden tulee tukea näiden osaajien kouluttamista.

Muu työvoimakoulutus

Arene pitää tärkeänä, että työvoimapalveluiden järjestämisen ja työvoimakoulutusten hankintavastuun siirto kunnille ei heikennä hankintaprosessien läpinäkyvyyttä ja yhteisiin prosesseihin perustuvia kriteerejä. Korkeakouluille ja koulutuksen järjestäjille haasteita työvoimakoulutuksien kilpailutuksiin osallistumiselle aiheuttavat lakisääteiset tehtävät, jotka kasvattavat kulurakennetta. Arenen korostaakin, että hankintojen kilpailutuksessa tulisi korostaa myös koulutusten laatua ja vaikuttavuutta hinnoittelun ohella.

Luvussa 8 säädettäisiin muutosturvakoulutuksesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 9 säädettäisiin työttömyysetuudella tuetusta työnhakijan omaehtoisesta opiskelusta.

Näkemyksenne:

Työnhakuvelvoitteen laajentaminen omaehtoisesti opiskeleviin työnhakijoihin

Työ- ja elinkeinoministeriö on tuonut lausunnon TE-palvelulain kanssa samanaikaisesti esityksen, jonka tavoitteena on laajentaa työnhakuvelvoite koskemaan myös omaehtoisesti opiskelevia työnhakijoita. Arene pitää työnhakuvelvoitteen laajentamista koskemaan omaehtoisesti opiskelevia henkilöitä ongelmallisena, sillä se nostaa opintojen keskeyttämisä ja siten heikentää kansallisesti asetettua tavoitetta nostaa suomalaisten koulutustasoa.

Luvussa 10 säädettäisiin työnantajalle myönnettävistä tuista (palkkatuki, 55-vuotta täyttäneiden työllistämistuki, työolosuhteiden järjestelytuki).

Näkemyksenne:

-

Luvussa 11 säädettäisiin henkilöasiakkaalle myönnettävistä tuista ja korvauksista (starttiraha, työhön tai palveluun hakeutumisesta aiheutuvien kustannusten korvaus, palveluun osallistumisesta aiheutuvien

kustannusten korvaus).

Näkemyksenne:

-

Luvussa 12 säädettäisiin työllistämisvelvoitteesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 13 säädettäisiin asiakastietojen käsittelystä ja valtakunnallisesta tietojärjestelmäpalvelusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 14 säädettäisiin palvelualustasta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 15 säädettäisiin tukien ja korvausten maksamisesta ja takaisinperinnästä.

Näkemyksenne:

-

Luku 16 käsittää erinäisiä säännöksiä.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 17 säädettäisiin muutoksenhausta.

Näkemyksenne:

-

Muut esitykseen sisältyvät lakiehdotukset

Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta annetun lain muuttamisesta ja laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä, ovatko ehdotetut muutokset ELY-keskusten sekä KEHA-keskuksen tehtäviin riittävän selkeät ja eri toimijoiden yhteistyötä edistävät?

-

Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 23 §:n muuttamisesta

-
Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- kuntien vastuulle siirtyvien tehtävien rahoitus, ovatko ehdotetut uudet valtionosuuden määräytymistekijät toimivia rahoituksen kohdentamisessa?
- kolmen vuoden siirtymäaika laskennalliseen rahoitukseen (voimaantulosäännös)
- kunnan työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisen korvaus

-
Laki työttömyysturvalain muuttamisesta (pois lukien 14 luku)

Erityisesti toivotaan näkemyksiä työttömyysturvaprosessiin ja sitä koskevaan toimivaltaan liittyen.

-
Laki työttömyysturvalain muuttamisesta 14 luku;

Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta;

Laki työttömyyskassalain muuttamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- kunnan työttömyysetuusmenoon kohdistuvan rahoitusvastuun porrastusmalli
- eräiden kotoutumisesta annetussa laissa tarkoitettujen henkilöiden kohdalla sovellettavaksi ehdotettu poikkeus kunnan rahoitusvastuuseen työmarkkinatuesta
- ehdotus kunnan rahoitusosuuden perintää koskevan tehtävän hoitamisesta Kelassa myös peruspäivärahan ja ansiopäivärahan perusosan osalta
- edellä ehdotettujen muutosten vaikutus Kelan, työttömyyskassojen ja Työllisyysrahaston työmäärään mukaan lukien tietojärjestelmämuutokset ja näistä aiheutuvat kustannukset

-
Laki ulkomaalaislain muuttamisesta

-
Laki luonnontuotteita keräävien ulkomaalaisten oikeudellisesta asemasta annetun lain 8 §:n muuttamisesta

-
Laki valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi vuosina 2021 – 2028 annetun lain muuttamisesta

-
Laki palkkaturvalain muuttamisesta;

Laki merimiesten palkkaturvalain muuttamisesta

-

Laki Työkanava Oy –nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain 4 §:n muuttamisesta

-

Laki ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta

-

Laki kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta

-

Laki vuorotteluvapaalain muuttamisesta

-

Laki sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta annetun lain 6 ja 11 §:n muuttamisesta

-

Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta;

Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta

-

Laki työsopimuslain muuttamisesta;

Laki merityösopimuslain muuttamisesta

-

Laki kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain 3 a ja 37 a §:n muuttamisesta;

Laki valtion virkamieslain 5 a ja 9 c §:n muuttamisesta

-

Laki yhteistoimintalain muuttamisesta;

Laki työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella annetun lain 8 ja 9 §:n muuttamisesta;

Laki yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annetun lain 24 ja 25 §:n muuttamisesta

-

Laki toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta;

Laki eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 14 §:n muuttamisesta;

Laki kansaneläkelain 35 §:n muuttamisesta;

Laki sairausvakuutuslain 8 luvun 9 §:n muuttamisesta;

Laki sotilasavustuslain 11 §:n muuttamisesta;

Laki opintotukilain 6 §:n muuttamisesta

-

Laki sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 14 §:n muuttamisesta

-

Laki tuloverolain muuttamisesta;

Laki maatilatalouden tuloverolain 10 f §:n muuttamisesta;

Laki elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 56 §:n muuttamisesta

-

Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta

-

Laki rikoslain 47 luvun 6 §:n muuttamisesta;

Laki rikosrekisterilain 4 a §:n muuttamisesta;

Laki rikosrekisterilain 4 a §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta

-

Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaansaattamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- yhteistoimintasopimusten solmimiselle esitetty aikataulu
- henkilöstösiirrot ja henkilöstön asemaan liittyvät menettelytavat
- sitovien sopimusten ja vastuiden siirtyminen

-

Laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä asiakaskriteerin muutoksesta ja nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteispalvelua koskevasta sääntelystä.

-

Muut huomioon esityksestä

Kommentoitavaa:

-

Ylönen Nina

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry - erityisasiantuntija
Samuli Maxenius